

КОВТУН Ю.О., ст. гр. МО-11м
Наук. керів.: Курган О.Г., ст. викл.
ДВНЗ "ДонНТУ" Автомобільно-дорожній інститут,
м. Горлівка

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОВГОСТРОКОВОГО УСПІХУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Изучены основные аспекты эффективности стратегического управления с целью обоснования возможности его внедрения на отечественных предприятиях машиностроения.

Актуальність. Вітчизняні машинобудівні підприємства проводять діяльність в умовах посилення нестабільності зовнішнього середовища, що зумовлено непослідовністю реалізації економічної політики з боку держави, всебічними змінами технологій, що застосовуються на підприємствах, появою нових стратегічних цілей. У зв'язку з цим актуалізується потреба формування відповідних механізмів забезпечення стратегічного управління розвитком підприємств машинобудування.

Мета дослідження. Метою дослідження є розкриття сутності стратегічного управління підприємством як ефективного механізму для забезпечення довгострокового успіху в умовах нестабільного середовища.

Основна частина. Дослідженню стратегічного управління підприємством присвячені праці вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких І. Ансофф, В.Е. Керімов, Д. Ісаєв, Т.М. Байбурін, С.В. Оборська, З.Є. Шершньова та ін.

Перехід економіки до ринкових відносин дещо ускладнив діяльність підприємств, незалежно від форм власності, галузевого спрямування, правового статусу тощо. Особливо це торкнулось підприємств промислового комплексу, зокрема підприємств машинобудування. Зростання соціально-економічної та політичної невизначеності в країні значною мірою обумовлює прояв різноманітних викликів і загроз, непрогнозований і збурювальний вплив яких на діяльність підприємств негативно позначається на показниках ефективності їхньої діяльності та призводить до зростання рівня ризику здійснення господарських операцій. У зв'язку з цим актуалізується потреба у впровадженні стратегічного управління підприємством в умовах нестабільності зовнішнього середовища.

Слід зазначити, що економічна криза народного господарства України зумовлюється багатьма факторами, серед яких важливе місце займає недосконалість системи управління. Турбулентний характер негативних змін в економіці (інфляція, ріст цін на сировину та матеріали, високі процентні ставки за кредит, зниження купівельної спроможності населення та ін.) і висока складність вирішуваних нині завдань посилюють роль наукового

управління у стабілізації соціально – економічних процесів і забезпеченні високої ефективності усіх видів підприємницької діяльності [1].

Зміцнення конкурентоспроможності та підвищення ефективності діяльності підприємства є проблемою надзвичайно актуальною. Одним із шляхів вирішення означеної проблеми є розвиток теорії і практики стратегічного управління.

Під стратегією підприємства слід розуміти систематичний план його потенційної поведінки в умовах неповноти інформації про майбутній розвиток середовища та підприємництва, що включає формування місії, довгострокових цілей, а також шляхів і правил прийняття рішень для найбільш ефективного використання стратегічних ресурсів, сильних сторін і можливостей, усунення слабких сторін та захист від загроз зовнішнього середовища задля майбутньої прибутковості [2]. Організація розробки стратегії на підприємстві передбачає відбір кадрів розробників, організацію їх роботи і контроль, зміну організаційної структури управління відповідно до потреб стратегічного менеджменту, розвитку в кадрів стратегічних здібностей та інформаційно-аналітичного забезпечення процесу розробки стратегії [1]. Існує багато шляхів конкуренції та стратегій підприємства: виробнича, товарна, цінова та ін. Але в основі будь-якої стратегії повинні лежати конкурентні переваги. Стратегічне управління можна визначити як управління конкурентними перевагами. Конкурентна перевага – це становище підприємства на ринку, яке дозволяє їй долати сили конкуренції та приваблювати покупців. Конкурентні переваги створюються унікальними матеріальними та нематеріальними активами, котрими володіє підприємство. Стратегічне управління можна розглядати як динамічну сукупність п'яти взаємопов'язаних етапів управлінських процесів. Ці процеси логічно впливають один з іншого. Це є важливою особливістю системи стратегічного управління.

Розглянемо етапи стратегічного управління. Першим етапом є аналіз середовища - вихідний етап формування стратегічного управління, тому він забезпечує базу для визначення місії і цілей підприємства і для вироблення стратегій поведінки, що дозволяють підприємству виконати місію і досягти своїх цілей. Другий етап – визначення місії і цілей, що розглядається як один із процесів стратегічного управління. Третій етап - аналіз та вибір стратегії. Це головний процес стратегічного управління. За допомогою спеціальних прийомів організація визначає, як вона буде досягати своїх цілей і реалізовувати свою місію. Четвертим етапом є виконання стратегії – це критичний етап, тому що саме він у випадку успішного здійснення призводить підприємство до досягнення поставлених цілей. П'ятий етап – оцінка і контроль виконання стратегії є логічно останнім етапом, здійснюваним у стратегічному управлінні. Даний процес забезпечує стійкий зворотний зв'язок між тим, як йде процес досягнення цілей, і цілями організації. Основними завданнями контролю є визначення того, що і за якими показниками перевіряти; здійснення оцінки стану контролюваного об'єкта відповідно до прийнятих стандартів, нормативами або іншими

еталонними показниками; з'ясування причин відхилень, якщо такі виявляються в результаті проведеної оцінки; здійснення коригування, якщо вона необхідна і можлива [3].

Основним завданням стратегічного управління на машинобудівних підприємствах є досягнення цілей підприємства шляхом оптимального використання внутрішніх змінних (потенціалу: майнового й виробничого) з урахуванням впливу факторів зовнішнього середовища підприємства й приведення майнового й виробничого потенціалу підприємства у відповідність до вимог зовнішнього середовища, що постійно змінюється. Мета – забезпечення конкурентоспроможності й ефективного функціонування підприємства у майбутньому. При цьому як підприємство так і зовнішнє середовище перебувають у постійній взаємозалежності: зовнішнє середовище впливає на підприємство й навпаки.

За умови високої якості стратегічного управління підприємство, яке проводитиме на регулярній основі стратегічний аналіз, заздалегідь передбачатиме можливі наслідки від дії несприятливих чинників функціонування. Керівництво підприємства в такому випадку має формувати відповідну обставинам стратегію нейтралізації несприятливих чинників і ухвалювати стратегічні рішення щодо подальшого розвитку. Проте, темпи зростання вартості підприємства через середній рівень управління тактичною діяльністю будуть невисокими, зокрема, через витрату значних ресурсів на внутрішню перебудову виробництва. Після закінчення перебудови прибуток відновиться, а при ефективному використанні ситуації – навіть збільшиться. Вартість підприємства знову стане зростати колишніми або, навіть, прискореними темпами [4].

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що зростання динамічності та невизначеності зовнішнього середовища обумовлює необхідність впровадження такого інструменту як стратегічне управління підприємством. В таких умовах актуальним є забезпечення стратегічної стійкості, що дозволяє набути стійких конкурентних позицій підприємства. Стійкість і цілісність системи зберігаються в довгостроковому періоді за достатньої гнучкості суб'єкта управління та збалансованості його стратегічного розвитку.

Бібліографічний список

1. Шершньова З.Є., Стратегічне управління /Шершньова З.Є., Оборська С.В. Стратегічне управління: Навч. Посібник. – К.: КНЕУ.
2. Ансофф И. Стратегическое управление [Электронный ресурс]. -М.: Экономика, 1989. - СПС «Гарант». - 2008.
3. Стратегический учет. // Под ред. В. Э. Керимова. - М.: Омега-Л, 2005.
4. Питер Ф. Друкер. Задачи менеджмента в XXI веке. – К.: Вильямс, - 2007.